

Veřejné finance zcela jinak: paradigma třetího milénia (P3M)

(materiál k veřejné prezentaci konané dne 22.1.2009 na Novotného lávce 5, Praha)

Prohlášení:

Paradigma třetího milénia, stručně **P3M**, je zcela novým, současně však plně komplexním, uceleným systémem veřejných financí.

P3M je naprosto zásadní změnou oproti existujícímu pojetí veřejných financí, skutečnou, převratnou změnou, v tom nejlepším smyslu slova změnou paradigmatu. Nejde tudíž o soubor nějakých kosmetických úprav toho, co je ve světě zavedeno a co dostávalo svou podobu především od konce devatenáctého století (von Bismarck a další).

Poněvadž toto řešení je zcela odolné vůči existujícímu demografickému vývoji a jediným předpokladem jeho trvalého a úspěšného fungování je fungující ekonomika, jde o řešení, které je - zvláště v dnešní situaci - neodmítnutelné.

P3M je paradigmatem zcela novým, paradigmatem vytvořeným výhradně námi, manželi ing.Marií a Michaelem Dymáčkovými; jde tudíž plně, jednoznačně a nezpochybnitelně o výhradně naše duševní, ale i obchodní vlastnictví, neboť výhradně naše je veškeré know-how související s vznikem P3M a výhradně naše byly veškeré finanční prostředky, které byly pro vznik tohoto nového paradigmatu použity.

P3M bude od této chvíle prezentováno celosvětově, v masivní informační a marketingové kampani, spolu s nabídkou vládám na zajištění přechodu stávajících systémů na nový.

Tuto kampaň, jakož i implementaci přechodu stávajících systémů veřejných financí jednotlivých zemí na P3M jsme svěřili firmě BIP Group a.s., a to do doby, než založíme novou obchodní společnost, která se bude z našeho pověření zabývat výhradně otázkami souvisejícími s P3M a jeho implementacemi. Vše bude ovšem ve spolupráci s celou řadou dalších subjektů, zejména ve spolupráci s veřejným sektorem, zde ve spolupráci prostřednictvím technologií PPPs (Public Private Partnerships), patřičně ale přizpůsobenými pro tento účel.

Poněvadž nové řešení je plně a jednoznačně duševním i obchodním vlastnictvím manželů Dymáčkových a BIP Group a.s. má výhradní práva k zajištění přechodu stávajících systémů veřejných financí na nové paradigma, vlády buď mohou naši nabídku akceptovat nebo práva na zavedení nového paradigmatu od nás odkoupit (a poté si toto zavedení již obstarat samy).

Dnešní den, 22.1.2009, je komplexní veřejnou prezentací paradigmatu 3. milénia, jakkoliv hlavní myšlenky byly formulovány už v květnu 2004 a zveřejněny 29.9.2004.

Ing. Marie Dymáčková

Michael Dymáček

Základní popis a parametry projektu; návrhy postupu při přechodu na P3M

- ✓ Paradigma třetího milénia (krátce P3M) nahradí klasické (řekněme von Bismarckovo) paradigma (krátce vBP) veřejných financí .

- ✓ Obě paradigmatata, dosavadní vBP, i to nové, P3M, vycházejí z těchto premis:
 - veřejné služby jsou hrazeny z veřejných financí v rozsahu stanoveným veřejnými rozpočty
 - veřejné služby jsou nedílnou součástí moderní ekonomiky; tyto služby mají hodnotu vyjádřitelnou v penězích

- ✓ Rozdíl mezi vBP a P3M je ve způsobu plnění příjmů veřejných rozpočtů:
 - ve vBP jsou daně neodmyslitelným, vesměs hlavním zdrojem příjmů veřejných rozpočtů
 - v P3M se příjmy veřejných rozpočtů odvozují z výdajových potřeb veřejných financí a stanovují se na tomto základě, vždy však v přísném vztahu k výkonnosti ekonomiky; ruší se veškeré daně kromě těch s regulační funkcí – k praktickému zajištění toku peněz veřejných příjmů a výdajů se zřizuje Registrační a depozitní banka (RDB)

- ✓ P3M není závislá na demografickém vývoji, je závislá pouze na tom, jak a v jakém rozsahu ekonomika dokáže zabezpečit potřeby obyvatelstva a samo pak zpětně k stabilitě a síle ekonomiky přispívá.

V této vzájemné vazbě mezi silou a stabilitou ekonomiky pak P3M plně a dlouhodobě stabilně řeší, a to vždy nejlepším možným způsobem celou problematiku veřejných financí: potřeby zdravotnictví, penzí a ostatního sociálního zabezpečení, školství, vědy a výzkumu, bezpečnosti, soudnictví, státních zastupitelství, obrany, administrativy, jakož i všech dalších potřeb, které budou financovány z veřejných rozpočtů.

P3M je tudíž řešením všech těch problémů, které se dosud v rámci vBP řešit nepodařilo a popravdě, nepodařilo proto, že jsou v rámci vBP neřešitelné.

- ✓ P3M je současně mimořádně vstřícné k podnikání: už jen tím, že ani podnikání ani zaměstnanci nebudou platit žádné daně, především žádné daně z příjmů, ze sociálního a zdravotního zabezpečení a nebude se platit ani žádné DPH, vše se mimořádně zjednoduší, neboť v nákladech na produkt bude figurovat jen to, co je skutečně, přímo z podstaty nezbytné.

- ✓ P3M je nástrojem globálním: v prostředí vyspělých ekonomik EU, USA, Japonska a všech dalších plně a důsledně vyřeší všechny problémy, které se dosud řešit nedařilo, na prvním místě problémy financování zdravotnictví a penzí, a v rozvíjejících se ekonomikách Číny, Indie a dalších umožní rychlé a efektivní zavedení moderních systémů veřejných financí, zejména veřejné financování silného zdravotnictví a sociálního zabezpečení, včetně penzí.
- ✓ V časech současné finanční krize a hrozící ekonomické recese je P3M velmi účinným a navíc zcela bezkonkurenčním nástrojem k jejich překonání.

Veřejné finance mají příjmovou a výdajovou stránku, jež jsou stanoveny příslušnými veřejnými rozpočty: v České republice je to státní rozpočet a rozpočty krajů a obcí.

Tyto rozpočty se připravují tak, aby jejich příjmové a výdajové stránky byly zhruba vyrovnané, ale ponecháme stranou, že rovnice příjmy = výdaje v praxi platí jen výjimečně.

Příprava rozpočtu probíhá obvykle i tak, že se shromáždí veškeré výdajové požadavky příslušných institucí dané rozpočtové úrovně, u státního rozpočtu jsou to požadavky ministerstev a dalších centrálně financovaných institucí, například Parlamentu, soudů apod. Tyto požadavky se poměří jednak zvyklostmi, tedy tím, jak byla příslušná instituce financována dosud, jednak výši očekávaných příjmů: vždy je to tak, že souhrn požadavků bohatýrsky přesahuje to, co je očekávatelné na příjmové stránce.

Tento přesah požadavků nad rozpočtovými možnostmi se řeší jednak jednáním, jednak různými rozhodnutími o škrtech všude tam, kde k dohodě nedošlo.

Podtrhněme, že předpokladem přípravy rozpočtu je to, že každý výdaj z veřejných peněz má své finanční ohodnocení (nehodnotíme teď vůbec, zda správné, podhodnocené nebo nadhodnocené), ať už je to plat učitele, důchodový výměr, náklady na údržbu sadu v obci atd., atd. Tato skutečnost, natolik samozřejmá, že se o ní vůbec nemluví a ani nepřemýšlí, je jedním z klíčových faktorů umožňujících vytvoření P3M.

Aktivity spuštěné výdajovou stránkou veřejných rozpočtů představují významnou součást ekonomických aktivit v rámci státu. Učitel vykonává společensky velmi významnou práci a jeho plat vytváří určitou kupní sílu. Důchodce společensky užitečnou práci již vykonával a jeho důchod je nyní kupní silou. Údržba sadu vytváří pracovní příležitosti, vyžaduje nákup provozní techniky, spotřebního materiálu apod. Všechny tyto aktivity a kupní síla vznikající na jejich základě znamená vždy, mimo jiné, aktivní vstup do ekonomických procesů v rámci státu, případně i do procesů nadnárodních (např. zahraniční dovolená učitele).

Aby bylo možno v rámci veřejných rozpočtů provádět aktivity výdajové, musí nejprve existovat příjmy, které tyto výdaje zabezpečí.

V rámci vBP pocházejí příjmy veřejných rozpočtů z výběru daní.

Máme-li být přesní, pak výběrem daní se příjmy veřejných rozpočtů zajišťují v ekonomikách typu té naší; ještě přesněji výběr daní v těchto ekonomikách pokrývá většinu příjmů veřejných rozpočtů - dále jsou zde příjmy z podnikání (třeba dividendy z majetkových účastí veřejného sektoru ve firmách apod.), z prodeje veřejného majetku atd., atd. Existují ovšem i ekonomiky, kde se rozpočtové příjmy plní jinak, například v ropných monarchiích z podnikání vládnoucí rodiny.

Rozeberme tuto skutečnost trochu podrobněji.

V ekonomikách našeho typu tvoří významnou část, obvykle většinu, vybraných daní výběr daní z práce: u nás je to daň z příjmu fyzických osob a výběr pojistného na sociální a zdravotní pojištění (nenechejme se mýlit termínem „pojištění“, jde o daně a u zdravotního pojištění se nenechejme mýlit ještě i tím, že výběr této daně formálně nejde do položek příjmů státního rozpočtu, ale jde na účty příslušných zdravotních pojišťoven).

Náklady zaměstnavatele na zaměstnance s hrubým příjmem X Kč činily předloni X krát 1.35 Kč, přičemž čistá mzda zaměstnance byla Y Kč (X po odečtení daně z příjmu a $(8\% + 4.5\%) X$ plateb sociálního a zdravotního pojištění). Stát tak za tohoto zaměstnance plnil příjmy veřejných rozpočtů částkou $Z = X$ krát 1.35 minus Y (Kč).

Bylo a je čistě jen otázkou znění daňových zákonů, jak je tato částka účetně rozdělena mezi zaměstnavatele a zaměstnance. Předloni to bylo tak, že zaměstnavatel účetně platil X krát 0.35, zaměstnanec X minus Y , poté co loni úřední šiml zavedl pojem superhrubé mzdy platí účetně vše zaměstnanec, pokud by ale daňové zákony zněly jinak, zaměstnanec by dostával čistou mzdu Y Kč, na daních by účetně neplatil nic, neb veškeré daňové zatížení Z by šlo na účet zaměstnavatele a bylo by to tedy přesně tak, jak to běží ve skutečnosti.

Povšimněme si zvláštní situace u těch zaměstnanců veřejného sektoru, kteří jsou placeni čistě jen z veřejných prostředků: ze zákona platí tyto tři daně naprosto stejně jako zaměstnanci soukromého sektoru a těch firem či institucí veřejného sektoru, které své příjmy získávají prodejem své produkce – hovořme pro stručnost o sféře podnikání.

Typickým představitelem firmy ve veřejném vlastnictví a přesto získávající své příjmy prodejem své produkce, a tudíž spadající pod to, co jsme pracovně nazvali sférou podnikání, je Budvar. Existují ovšem i firmy, kde lze polemizovat, zda patří do sféry podnikání, například dopravní podniky v městech: ty sice získávají část svých příjmů (pražské metro jen velmi malou) prodejem jízdenek, zbytek výkonů je hrazen z rozpočtů.

Tito zaměstnanci, placení čistě jen z veřejných peněz žehrají na vysoké daně stejně jako ti ze sféry podnikání. Ve skutečnosti je to ale zcela jinak: předloni sice veřejný zaměstnavatel účetně platil za svého zaměstnance oněch X krát 1.35 Kč, ale aby tak mohl činit, musel nejprve z veřejných rozpočtů tyto peníze získat, čímž došlo k tomu, že zaměstnanec dostal svých Y Kč a Z Kč odešlo zpět do rozpočtů. Co se tudíž daňově stalo, bylo ryzí virtuální kejklířství, neb zaměstnavatel nejprve z rozpočtu virtuálně získal Z Kč na zaplacení daní z práce svého zaměstnance, jen proto, aby je tam neprodleně opět virtuálně vložil. Zaměstnanec veřejného sektoru tak stojí rozpočet právě jen těch Y Kč a de facto žádné daně z něj nepochází: částka Z Kč „daní“ z jeho práce se v rozpočtu protočí čistě jen virtuálně, ve skutečnosti nula od nuly pošla.

Toto cvičení na pomezí leckdy virtuální reality účetnické a toho, co je už skutečnou realitou ekonomickou, mělo za účel ukázat, že některé věci, které jsou zdánlivě zcela jasné, například, že učitel ve

veřejných službách je týrán nesnesitelným daňovým zatížením, jsou ve skutečnosti postaveny zcela jinak. Daně tohoto učitele mají povýšce význam psychologický, účetní, ve skutečnosti neplatí nic. Je ovšem zcela jinou věcí, že týrán skutečně je, byť „pouze“ na jiném místě, a sice neodpovídajícím nízkou výší své čisté mzdy.

Promítneme-li tyto úvahy do rozpočtové reality, platí, že daňové zákony by šlo nastavit tak, že veřejní zaměstnanci by žádné daně neplatili ani v účetně virtuálním světě, a vše by mohlo fungovat stejně jako dosud, s tím rozdílem, že by se patřičně snížila výše rozpočtových příjmů a výdajů.

Obdobně bychom mohli zjistit, že veřejný sektor platí daně jen virtuálně i při jiných svých činnostech. Zaplatí-li například při naplnění nádrže služebního auta spotřební daň a DPH, musí mu to být nejprve výdajově rozpočtem umožněno, poněvadž však tento daňový výdaj hned do rozpočtu vrátí, jsme opět ve stejné situaci jako předtím s daněmi učitelskými: do rozpočtu se přidalo přesně tolik, kolik se z něj předtím vzalo. A opět, pokud by vozidla veřejného sektoru spotřební daň a DPH z pohonných hmot neplatila, fungovalo by vše stejně (jistě, za drobného předpokladu absolutní poctivosti všech účastníků, což by asi v praxi dlouho neplatilo a v realitě by pak pohonné hmoty kupovala jen vozidla veřejného sektoru, z vozidel ostatních by se stala perpetua mobile, pohonné hmoty nepotřebující).

Viděli jsme, že hříšně rozpočtových příjmů a výdajů pracuje se skutečnými příjmy a výdaji, ale také s příjmy a výdaji účetně virtuálními. Odnесли jsme si poznání, že skutečnost je zde často jiná, než se jeví zvenčí.

Můžeme přejít k podstatě věci.

Pro potřebu dalších úvah nejprve konstatujeme zcela explicitně to, co ví každý: v moderní ekonomice vedle sebe působí sféra podnikání a sféra aktivit hrazených čistě jen z veřejných rozpočtů (stručně: sféra veřejná) a jistěže, existují aktivity, v nichž se obě sféry prolínají – abychom další text příliš nezatěžovali, nebudeme tyto smíšené aktivity již dále zmiňovat a berme je tak, že u těchto smíšených fenoménů jedna část takové aktivity, například dopravního podniku, patří do sféry podnikání, druhá do sféry veřejné.

Toto rozdělení je věcí vývoje lidské společnosti i vývoje ekonomiky, v moderních ekonomikách našeho typu sice existují jisté rozdíly, například v rozsahu do jaké míry je školství veřejné a do jaké míry jde o podnikání, vždy však lze říci, že veřejná sféra zahrnuje ty aktivity, u nichž existuje převažující shoda, že jsou natolik celospolečensky významné a jsou takové povahy, že společenská objednávka žádá, aby byly hrazeny z veřejných peněz.

Je velice důležité vědět, že historický vývoj vedoucí k existujícímu rozdělení na aktivity sféry podnikání a sféry veřejné je záležitostí, která má podobu souboru zvyků, přičemž tento soubor zvyků není v žádném z existujících společenství, obvykle států, neměnný, naopak vyvíjí se, a tento vývoj probíhá vesměs evolučně, tedy povlovně, jen zřídka ve skocích, revolučně.

Klíčově důležité pak je, že jak na existující rozdělení sfér podnikání a sféry veřejné si vždy v každém společenství zvykly i peníze a je tedy zvyklostně dáno, jak je například finančně ohodnocen manažer či operátor na výrobní lince ve sféře podnikání, nebo učitel či pracovník údržby veřejného sadu ve

sféře veřejné. A je do jisté míry jinou věcí, zda to či ono zvyklostní finanční ohodnocení je tím nevhodnějším nebo není a bude věcí takového či jiného vývoje.

Konkrétně je takovou zvyklostní záležitostí i souhrnné finanční ohodnocení celkových nákladů sféry veřejné, tedy výdajové stránky veřejných rozpočtů: nenechejme se mýlit zuřivými parlamentními půtkami, neboť boje se odehrávají vždy jen o nejvýše několik procent struktury těchto rozpočtů či nejvýše několik procent jejich navýšení nebo snížení. Konstatujme opět důležitou skutečnost, a sice, že na toto ohodnocení nákladů veřejné sféry, nákladů této společenské objednávky, si zvykli i peníze.

Poté, co byly takto stručně shrnuty hlavní skutečnosti o spolupůsobení obou sfér v moderní ekonomice, jakož i o zvyklostní roli peněz – média, které zprostředkuje fungování obou těchto sfér, můžeme konstatovat čím se liší obě paradigmatu veřejných financí, dosavadní, von Bismarckovo, a to nově navrhované, třetího milénia: liší se původem zdrojů financování veřejné sféry.

Paradigma von Bismarckovo, vBP, s nímž nyní žijeme, řeší financování veřejné sféry výběrem daní, přesněji, výběrem daní ve sféře podnikání se zajišťuje financování skutečných, řekněme čistých výdajů sféry veřejné (např. čistá mzda učitele ve veřejném školství).

Ve vBP si na tento způsob konání – a opět podtrhněme – všichni zvykli. Zvykla si na to sféra podnikání, tedy skuteční plátcí skutečných, „čistých“ daní, zvykl si na to veřejný sektor a – podtrhávejme znovu – zvykli si na to, lze-li to tak říci, i peníze, tedy zprostředkující médium těchto aktivit.

Sféra podnikání, ještě jinými slovy, tak financuje prostřednictvím daní společenskou objednávku, tedy společenskou objednávku vyžadující, aby tyto aktivity veřejného sektoru byly realizovány a realizovány platbami v penězích, tak jak je – řekněme a silně podtrhněme zvyklostně – v daný okamžik zavedeno: učitel dostává svou čistou mzdu, hradí se provoz služebních vozidel veřejného sektoru atd., atd.

Problémem vBP je, že naráží na své hranice. Existující demografický vývoj vede na jedné straně ke snižování procenta lidí v produktivním věku, tedy těch, od nichž se odvíjejí platby daní z práce, a na druhé straně se zvyšuje procentní podíl lidí v důchodovém věku a nejen to, zvyšují se i náklady na jejich sociální, hlavně však zdravotní zabezpečení. Není vůbec náhodou, že tyto problémy se v rámci vBP nedaří řešit, jsou v něm totiž neřešitelné.

Nové paradigma veřejných financí, chceme-li nové paradigma moderní ekonomiky, paradigma třetího milénia, P3M, bude, stejně jako vBP, vycházet z existence a symbiózy sféry podnikání a sféry veřejné, jediným, avšak velmi podstatným rozdílem je, jak bude financována sféra veřejná.

Pro P3M je základem vztahu ke sféře veřejné skutečnost, že její existence je vyjádřením klíčové společenské objednávky a potřeby, dále to, že veřejná sféra je nedílnou součástí moderní ekonomiky a vpsledku pak to, že v časech vBP se vytvořilo finanční ohodnocení sféry veřejné jednak jakožto celku, jednak existuje peněžní ohodnocení každé z aktivit této sféry.

P3M bude pracovat rovněž s veřejnými rozpočty, v prvních letech svého zavedení způsobem co nejvíce konzervativním, tedy způsobem, který bude co nejvíce kopírovat strukturu i výdajový rozsah veřejných rozpočtů z časů vBP. Zásadní změnou bude, že příjmy veřejných rozpočtů nebudou dány výběrem daní, příjmy budou stanoveny suverénním (a důkladně kontrolovaným) rozhodnutím záko-

nodárného sboru, a to ve výši odpovídající potřebám, na druhé straně však vždy důsledně i možnostem a schopnostem dané ekonomiky.

P3M tedy nebude potřebovat výběr žádných daní a žádné daně v něm nebudou existovat, leč ty, které mají regulační funkci: tyto daně zde ovšem nebudou proto, že by to veřejné finance potřebovaly, budou zde pouze a výhradně pro svou regulační funkci: představme, co by například nastalo, prodával-li by se z brambor vypálený líh konečnému spotřebiteli za, řekněme, dvojnásobek výrobní ceny, tedy s příjemnou marží pro výrobce i obchodníky, stále však finálně nesmírně levně.

V ekonomice našeho typu se tak při přechodu z vBP na P3M zruší daně z příjmů právnických i fyzických osob, platby sociálního a zdravotního pojištění, DPH, jakož i další, méně významné daně, například daň z převodu nemovitostí, atd.

Jakkoliv bude přechod na P3M zásadní změnou oproti vBP, věcně bude na dosavadní paradigma v řadě ohledů navazovat, jak už bylo řečeno, zpočátku velmi úzkostlivě.

Existují přitom v zásadě dva odlišné scénáře přechodu na P3M: okamžitý, ze dne na den, a postupný, probíhající několik let. Jakkoliv jsme původně považovali oba scénáře za rovnocenné, dnes, v čase finanční krize a hrozící recese, budeme doporučovat scénář postupný, a to scénář, který celý přechod dokončí v průběhu 8 let.

Scénář okamžitého přechodu by totiž vyžadoval poměrně dlouhou a důkladnou přípravu, už jen z toho důvodu, že neexistence daní znamená, že při tvorbě každého z existujících produktů odpadají veškerá daňová zatížení, nejen na jeho finalizaci, ale i v každé mezikrokové etapě. Pokud by bylo možné jen mávnutím kouzelného proutku takovou okamžitou změnu realizovat, veškerá produkce by byla okamžitě levnější, u produktu s velkým podílem práce dramaticky levnější, a peníze by byly rázem velmi silnější, koupěschopnost obyvatelstva i podnikání dramaticky vyšší a bez dalšího by došlo v ekonomice k velkým otřesům. Aby se takovým otřesům zabránilo, bylo by třeba zajistit, že v okamžiku spuštění bude provedena i měnová reforma, a to tak, aby po jejím provedení zůstala koupěschopnost obyvatelstva i podnikání na úrovni buď stejné jako před reformou, nebo se posunula do poloh o málo vyšších tak, aby v ekonomice k žádným otřesům nedošlo (m.j. by mělo být zajištěno, že nové ceny každého z existujících produktů budou odpovídat cenám původním, po očištění od vlivů předchozího daňového zatížení).

Scénář postupného přechodu těmito problémy netrpí: v každém roce se odstraní pouze část celkové daňové kvóty, navrhujeme po 15% v prvních třech letech, a pak vždy po 11% v každém z následujících pěti let.

Tento postupný scénář bude postupným rušením daní přinášet do ekonomiky silné impulzy, nyní tak potřebné, a to bez jakéhokoliv zadlužování, a přitom dovolí postupnou adaptaci na související zlevňování produkce: postačí, aby například toto zlevňování produkce bylo reflektováno růstem mezd a jiných příjmů v obou sférách ekonomiky.

Nyní to asi nejpodstatnější: jak se docílí, že to vše bude po rušení daní fungovat?

Jak už bylo naznačeno, přechod na P3M bude konzervativní. Bude-li akceptován návrh na snížení daňové kvóty o 15% v prvním roce postupného přechodu, pak veřejné rozpočty budou mít stejnou

strukturu a v zásadě i stejnou výši jednotlivých kapitol, jakou by měly i v případě, že by nadále platilo v plné síle dosavadní vBP. Pouze oněch 15% z výše výběru daní očekávatelné v původním paradigma-tu by bylo do příjmové stránky rozpočtu vloženo direktivně, rozhodnutím zákonodárců.

Lze to učinit proto, že ekonomika potřebuje, aby byly realizovány i ty aktivity veřejné sféry, které budou z těchto 15% rozpočtu hrazeny a rovněž platí, že ekonomika s jejich realizací počítá, počítá s nimi v tom finančním ohodnocení jako dosud a počítají s nimi i peníze, fungující v tom zvykovém rytmu, který jsme analyzovali výše.

Jediné, co bude třeba zajistit bude to, že i bez výběru oněch 15% zrušené daňové kvóty zde bude dost provozních peněz, aby bylo možné platit veškeré rozpočtové výdaje veřejné sféry.

Navrhujeme, aby byl zřízen speciální peněžní ústav, nejlépe speciální banka, pro kterou navrhujeme název Registrační a depozitní banka, stručně RDB, a to proto, že tato banka bude plnit registrační a depozitní funkce (navíc v postupujícím scénáři přechodu na P3M budou tyto funkce stále obsažnější a intenzivnější – viz dále).

V prvním roce přechodu bude hlavním úkolem RDB především to, aby zajistila provedení i těch peněžních toků, které by ve vBP byly realizovány z výběru rušených 15% daňové kvóty. Toho se docílí tak, že určitý objem plateb dosud realizovaných v ekonomice jinak, bude povinné činit přes RDB, která je vesměs na nějakou dobu podrží – obvykle asi postačí několik dní – a poněvadž toto pozdržení bude úročeno, ve většině těchto toků nebude přijímáno negativně, ale naopak. Jistě, peníze jsou někdy potřeba hned, což lze, aspoň zpočátku, do získání zkušenosti (jak na straně RDB, tak i plátců) řešit mírnou penalizací takového výběru.

Pokud má někdo s podobným řešením problém, stačí připomenout chování našich renomovaných bank: při některých vkladech se u přepážky platí nemalý poplatek, někde i 50 Kč, což při vkladu několika desítek Kč představuje spíše loupeživý přepad a se seriózním jednáním to nemá vůbec nic společného. Přesto to, aspoň zatím, prochází.

Obdobně bude vše probíhat i v následujících letech: daňová kvóta se vždy sníží a ve stejné výši se zvedne příjmová část rozpočtu stanovená direktivně, rozhodnutím zákonodárců a současně, z důvodu zabezpečení potřebných peněžních toků na výdaje veřejné sféry se mechanismy RDB upraví tak, aby v ní bylo vždy dost potřebných prostředků.

Na konci přechodného období už nebudou existovat žádné daně, leč ty spotřební (vybrané peníze z těchto daní mohou, ale nemusí být vázány na rozpočet) a veškeré příjmy veřejných rozpočtů budou stanovovány direktivně, rozhodnutím zákonodárců.

Doporučujeme, aby nejpozději poté, možná už dříve platilo, že veškeré platby budou muset být povinně realizovány přes RDB, nejlépe tak, že každý bude vybaven kartou, která dovolí převod peněz do/z RDB kamkoliv jinam, takže zanikne potřeba bankovek a mincí. Karta bude zdarma a zdarma budou všechny tyto převody a poněvadž nepochybně za těchto podmínek bude v RDB vždy deponován dostatek peněz nejen pro účely peněžních toků potřebných pro provoz veřejné sféry, ale i pro účely plateb mezi obyvatelstvem, podnikáním, i sférou veřejnou, nebude již zřejmě třeba sahat k penalizaci okamžitých převodů z RDB jinam. Nasnadě je i silný vedlejší efekt: majetková zločinnost bude v podstatě nemožná.

Konstatujeme pro úplnost, že role komerčních finančních institucí zůstane v podstatě stejná jako dosud, budou si pouze muset více všímat potřeb zákazníka a chovat se k němu slušně. Poplatkové a jiné nemravné zisky zmizí v zásadě automaticky.

Závěrečné poznámky. Je evidentní, že P3M dovolí daleko lépe a daleko účinněji využít možnosti moderní ekonomiky a její produktivity.

Je-li ve vBP hlavní brzdou nedovolující zvyšování důchodů i při vzrůstajícím počtu procenta důchodců v rámci dosavadního průběžného systému to, že by to vyžadovalo trvalé zvyšování daní, P3M žádná taková omezení nemá. Nominální důchody lze v P3M zvyšovat i při rostoucím procentu počtu důchodců v populaci, a to s jediným omezením, a sice, že ekonomika musí být schopna rozumným způsobem tuto rostoucí kupní sílu vstřebat. To by při rostoucí produktivitě neměl být žádný problém, naopak, rostoucí kupní síla masy důchodců bude silným a velmi žádoucím růstovým stimulem v ostatních částech ekonomiky, ať již při výrobě potravin, oblečení, bytového zařízení, domácí elektrotechniky a elektroniky, v zábavních a kulturních aktivitách atd., atd.

Úplně stejně bude P3M fungovat ve zdravotnictví, kde dovolí zvyšovat atraktivitu zaměstnání v tomto sektoru, dovolí nákup lepšího přístrojového vybavení, lepších léků, zlepšování prostředí atd., atd.

Stejně to bude ve školství, vědě a výzkumu a dalších oborech tradičně pokrývaných veřejnou sférou.

Poznamenejme v této souvislosti, že tato direktivní stanovení rozpočtových příjmů se nemusí zastavit jen u vyrovnávání ztrát z rušení daní. Zejména v prvních letech přechodu na P3M tak bude možné vytvářet další stimulační opatření, například zvýšením rozpočtových příjmů i o několik procent ve srovnání s výší HDP. Tato opatření, svými účinky produktivnější než ta, která se nyní přijímají v USA, Velké Británii i jinde, nebudou přitom v P3M znamenat žádné zadlužení: ekonomice se poskytne stimul, který se přes veřejnou sféru přenesení i do sféry podnikání.

Jistěže, s růstem objemu a růstem významu veřejné sféry bude nutné zvyšovat význam kontrolních mechanismů. Navrhujeme dvě opatření.

Za prvé, vytvoření Nejvyššího rozpočtového úřadu a obdobných úřadů na každém stupni, na němž se přijímají rozpočtová opatření. Tyto úřady by byly v těsném kontaktu se zákonodárnými a zastupitelskými institucemi již při přípravě veřejných rozpočtů a navíc, rozpočet by nabyl platnosti teprve poté, co by jej příslušný úřad kontrasignoval.

Za druhé, vše by bylo veřejně přístupné, na internetu, a to již ve fázi příprav a každý by měl právo vznášet námitky a návrhy změn.

©

Ing. Marie Dymáčeková

Michael Dymáček